

Kutsekeskhariduse potentsiaal täiskasvanuhariduses

Kirsti Melesk, Poliitikauringute Keskus Praxis

23.05.2019

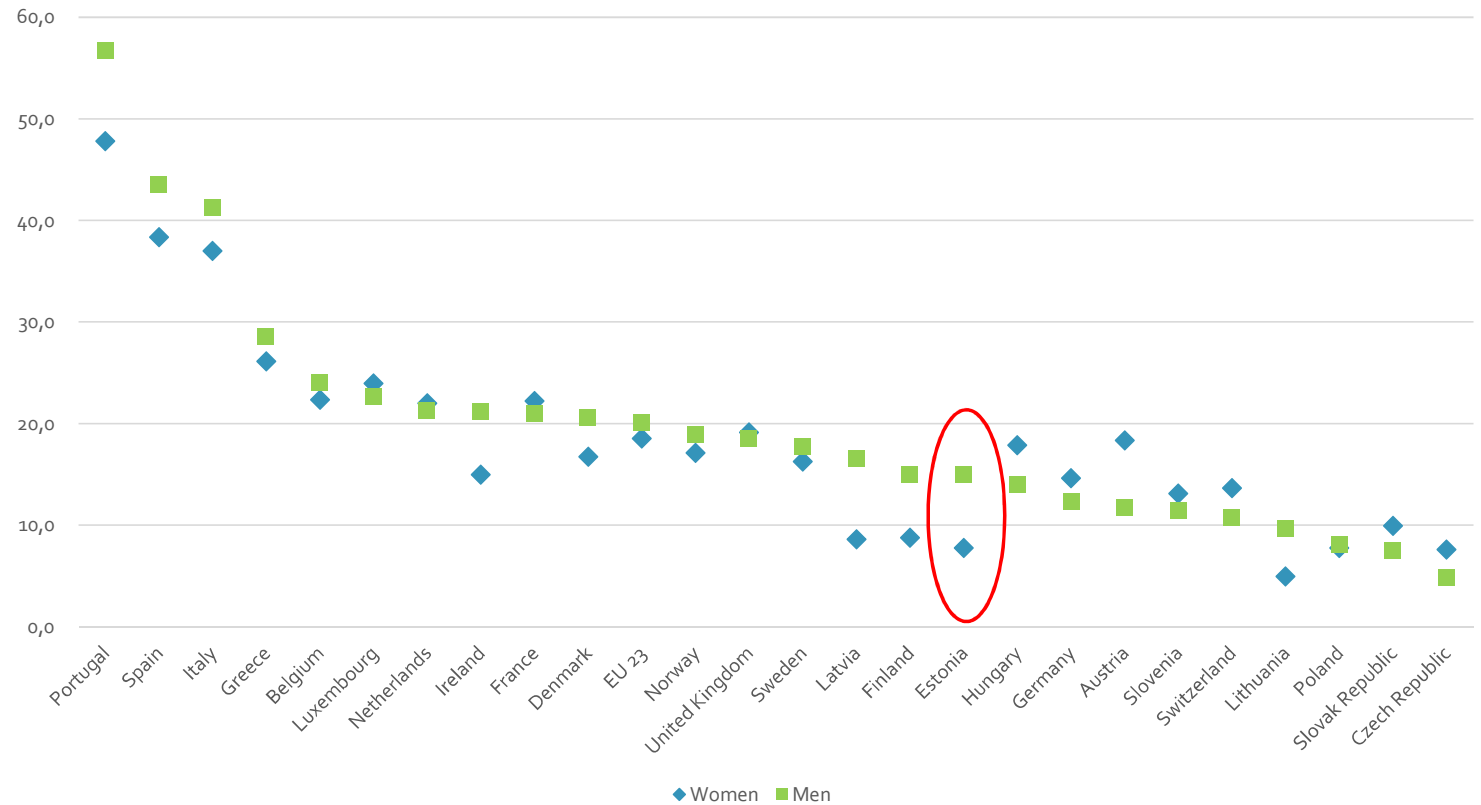
praxis
mõttekoda

Uuringust

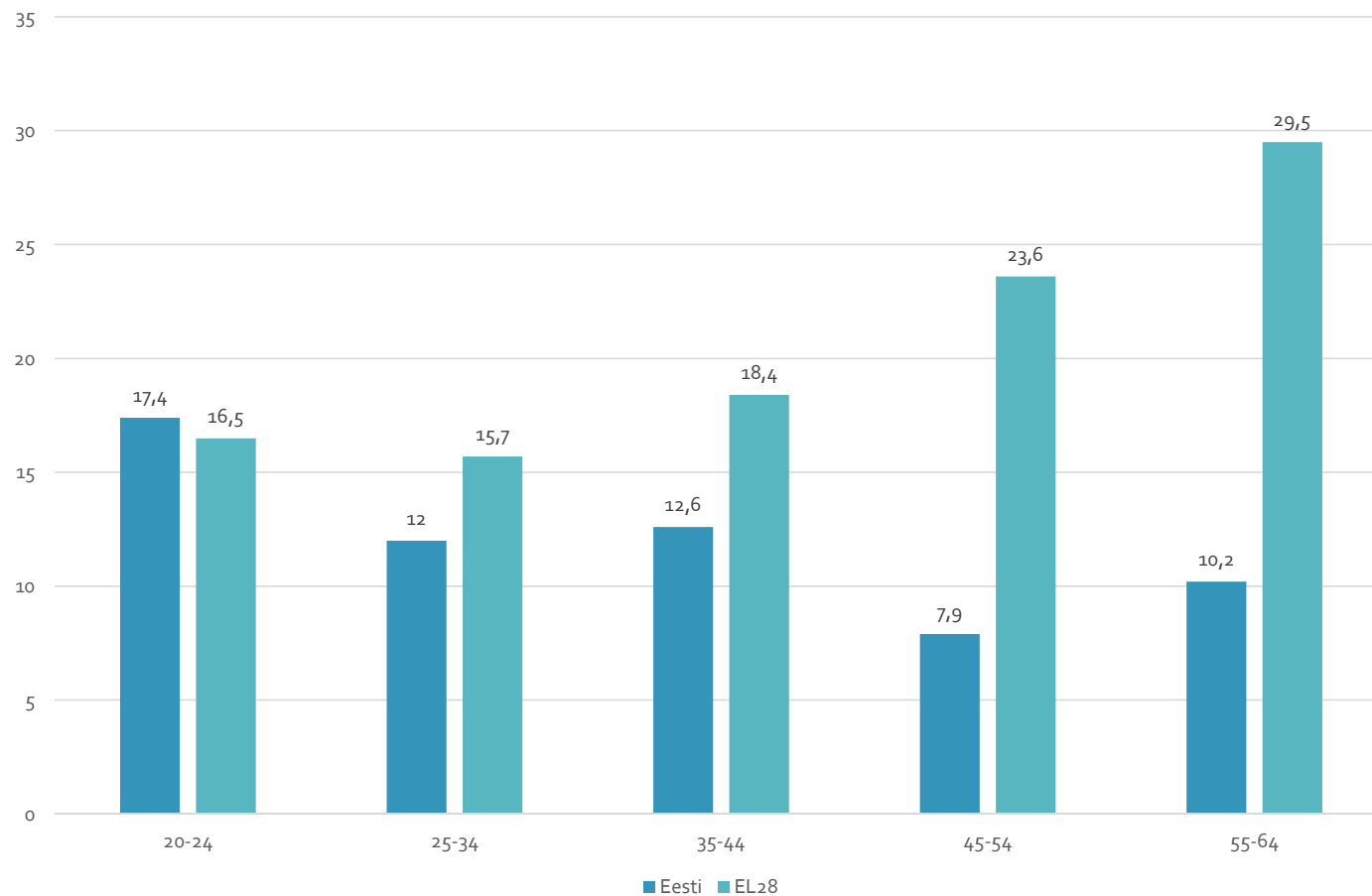
- **Eesmärk** analüüsida
 - I kutsekeskhariduse korraldust ja pakkumist täiskasvanud õpilastele
 - II analüüsida keskhariduseta täiskasvanute hoiakuid kutsekeskhariduse suhtes, õppesse astumist soodustavad ja takistavad tegurid.
- Kvantitatiivne analüüs: EHIS (sh HaridusSilm), Eesti Tööjõu uuring
- Kvalitatiivne analüüs:
 - intervjuud keskhariduseta täiskasvanutega (sh need, kes õpivad ja kes hetkel ei õpi)
 - Rühma arutelud kutseõppeasutuste ja täiskasvanute gümnaasiumite esindajatega Tallinnas ja Tartus
 - Intervjuud Töötukassa karjäärinõustajatega

Keskhariduseta on Eestis pigem mehed

Keskhariduseta inimeste osakaal 20-64 aastases rahvastikust OECD riikides (%)

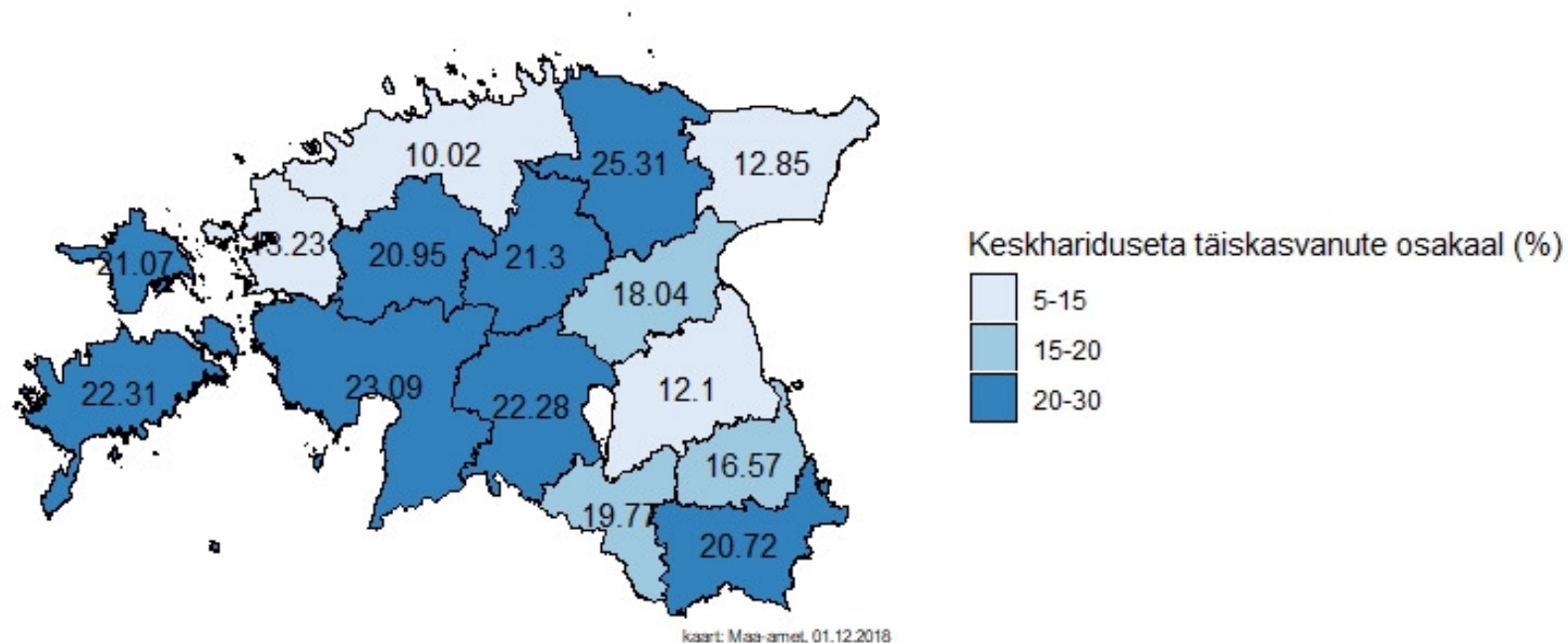

Keskhariduseta inimeste osakaal kasvab üle põlvkondade

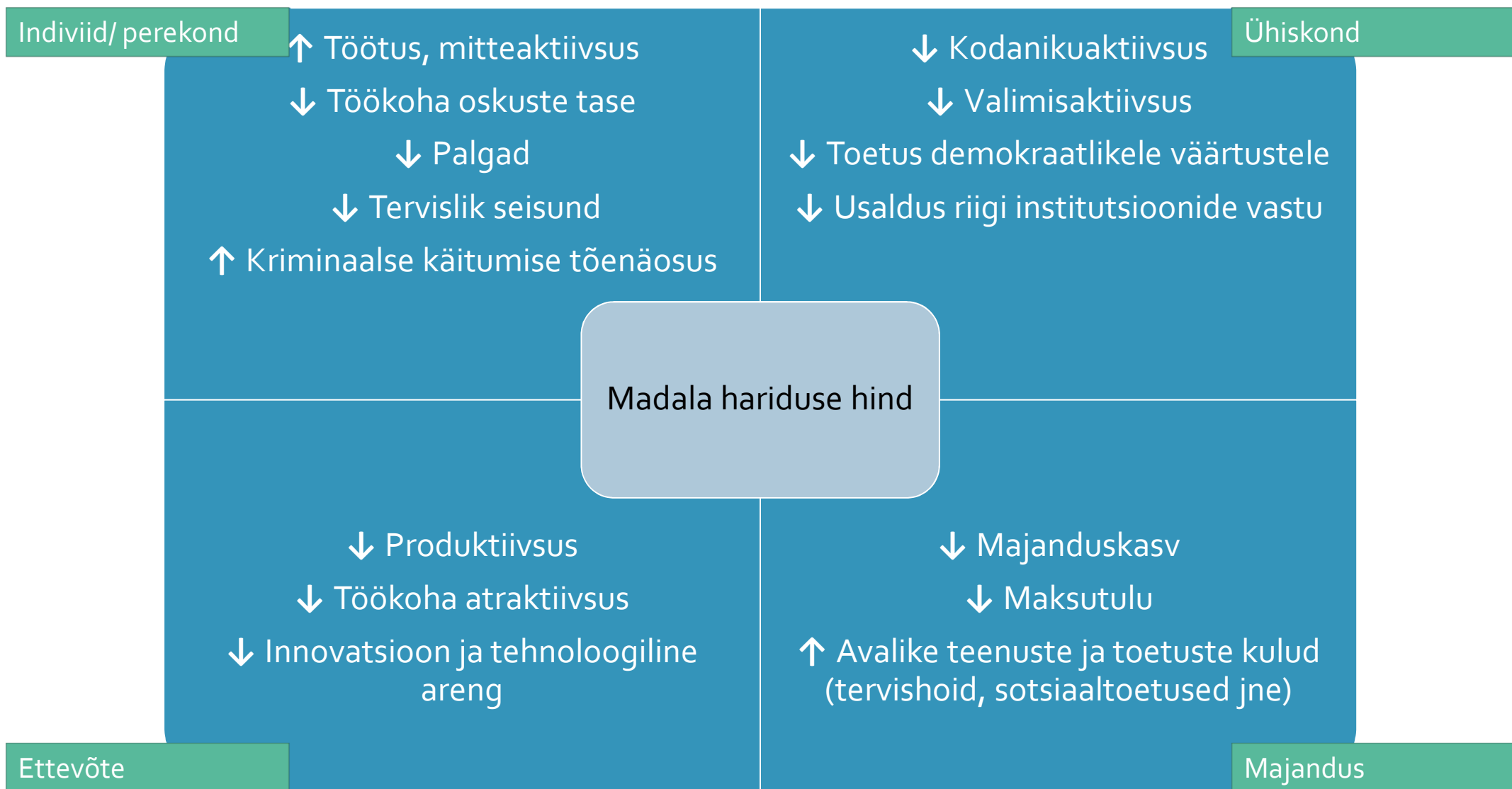

Keskhariduseta täiskasvanud – regionaalne küsimus

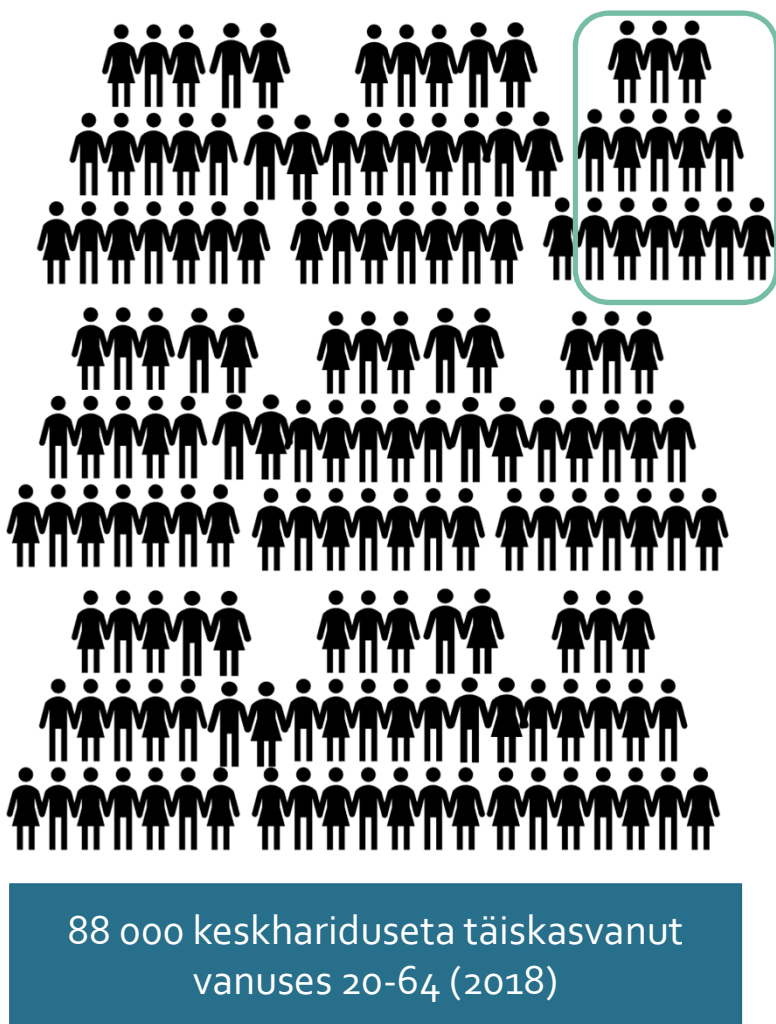
Keskhariduseta täiskasvanute osakaal maakondade kaupa, 2017

Märkus: osakaal 20-49 aastastest täiskasvanutest
Allikas: Eesti tööjõu-uuring. Kaart: Maa-amet, 1.12.2018.

Allikas: Cedefop (2017) Investing in skills pays off: the economic and social cost of low-skilled adults in the EU. Luxembourg: Publications Office. Cedefop Research Paper No 60.

Keskhariduse tasemel õpib ~5%

Täiskasvanute gümnaasium
2334 õpilast*

Kutsekeskharidus
902 õpilast

Kutseharidus keskhariduse omandamiseta
Kutseõpe põhihariduse baasil
417 õpilast
Põhihariduse nõudeta
kutseõpe 219 õpilast

Allikas: Eurostat, edat_lfs_9901

*2017/2018 õppeaastal keskhariduseta õpilaste arv vanuses 20+. Allikas: Eesti Hariduse Infosüsteem (EHIS)

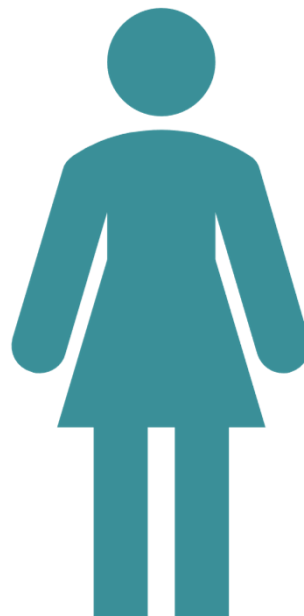
Kes on potentsiaalne kutsekeskhariduse õpilane?

- **Õpi tundma oma sihtrühma!**
 - Kes on potentsiaalne õpilane minu piirkonnas?
 - Kuidas oma sõnumid sihtrühmani viia?
 - Kuidas ja mida saab kool pakkuda, et toetada nende õppima asumist ja õppes püsimist?
- **Abivahend:** profiilide (persoonade) loomine:
 - Andmete põhine (uuringud, intervjuud, registriandmed vms)
 - Sihtrühma isikustamine: kes on minu võimalikud tulevased õpilased?
 - Tegevuste sisustamine, pidades silmas sihtrühma vajadusi
 - Suunatud tegevused (abstraktne keskhariduseta täiskasvanu vs konkreetne, kitsam sihtrühm)
- Meie uuringus loodud profiilid: statistiliselt enam esinevad tunnused keskhariduseta 20-49 aastase rahvastiku seas (aastate 2015-2017 keskmine, Tööjõu-uuring), intervjuud sihtrühmaga

TULEVANE ÕPILANE NR 1: MARI

Mis teda iseloomustab?

- ✓ 30-aastane naine
- ✓ Kodune, lapsed koolis/lasteaias
- ✓ Vähene töökogemus, lühikesed tööotsad
- ✓ Majanduslik sõltuvus elukaaslasest

Mis teda motiveerib?

- ✓ Soov saavutada midagi, olla oma lastele eeskujuks
- ✓ Positiivsed õpikogemused ja eeskujud enda ümber
- ✓ Edasiõppimise huvi
- ✓ Soov leida huvipakkuv ja hea töö (esimene karjäärivalik)

Suurimad takistused

- ✓ Ajapuudus – õppimist peab ühildama pereeluga
- ✓ Raskused lapsehoiuga (õhtusel ajal ei ole last kuskile jätta)
- ✓ Hirmud ja eelarvamused hakkamasaamise ees, vähene õpikogemus
- ✓ Rahaline ebakindlus, madalad sissetulekud

TULEVANE ÕPILANE NR 2: TOOMAS

Mis teda iseloomustab?

- ✓ 34-aastane mees
- ✓ Töötab väikeettevõttes, täistööajaga
- ✓ Üldiselt päevane tööaeg, vahest ka õhtusel ajal või laupäeviti
- ✓ Töötab „sinikraede“ ametikohtadel
 - ✓ Käsitöölised ja oskustöötajad
 - ✓ Seadme- ja masinaoperaatorid ja koostajad
 - ✓ lihttöölised

Mis teda motiveerib?

- ✓ Töötamise perspektiiv (paremini tasustatud töö)
- ✓ Tasuv ja perspektiivikas erialavalik
- ✓ „Kaks ühes“ – keskharidus ja eriala korraga
- ✓ Senise töökogemuse arvestamine
- ✓ Tööandja toetus

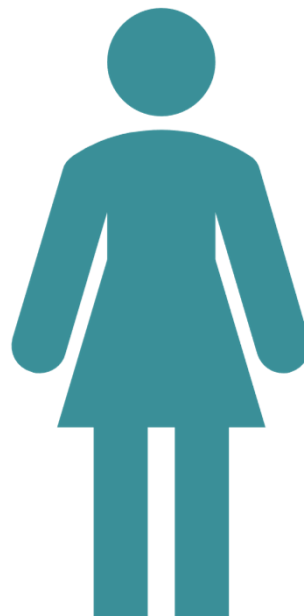
Suurimad takistused

- ✓ Ajapuudus (töö ja õppimise ühildamine)
- ✓ Eelarvamused (õppimine, vanus)
- ✓ Vähesed erialase töö võimalused
- ✓ Vähene teadlikkus õppimisvõimalustest

TULEVANE ÕPILANE NR 3: ANNA

Mis teda iseloomustab?

- ✓ 34-aastane naine
- ✓ Töötab täistööajaga
- ✓ Vahetustega töö, tihti on töö õhtusel ajal ja nädalavahetustel
- ✓ Levinumad ametikohad:
 - ✓ Teenindus- ja müügitöötaja
 - ✓ Lihttööline
 - ✓ Seadme- ja masinaoperaatorid ja koostajad
- ✓ Väga madalad palgad

Mis teda motiveerib?

- ✓ Erialase töö võimalused (karjääri vahetamine)
- ✓ Enesearendamise võimalus
- ✓ Saavutuse soov (olla enda üle uhke)
- ✓ Huvidega seotud erialavalik
- ✓ Eeskujud ja edulood
- ✓ Lähedaste toetus (pere, kool, tööandja)

Suurimad takistused

- ✓ Vahetustega töö, koduste kohustuste ja õppimise ühildamine
- ✓ Rahaline ebakindlus (oluline majanduslik kindlus õppimise ajal)
- ✓ Hirmud ja eelarvamused

Kutsekeskharidus täiskasvanutele: KUIDAS?

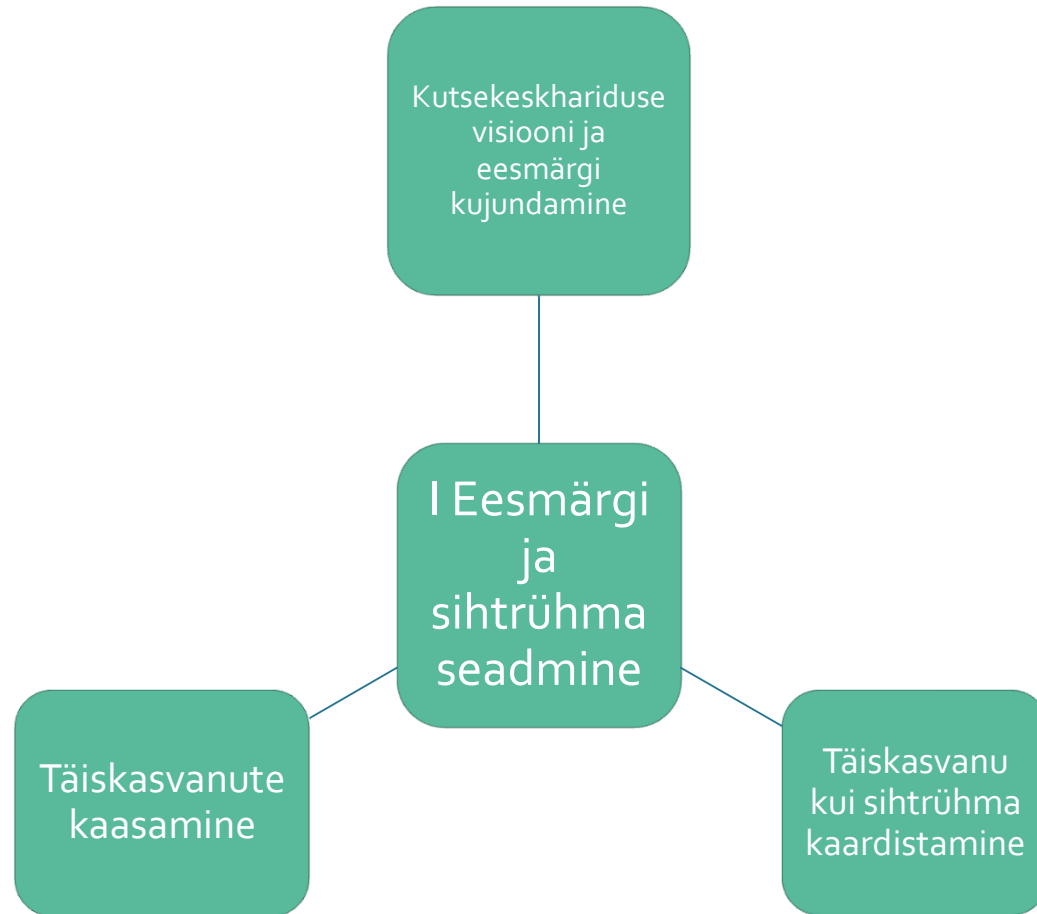
Õppekorraldus ja koostöö

- Mida vajavad **kutsekoolid**?
- Mida ja kuidas kutsekeskhariduses pakutakse?
- Kuidas korraldada kutsekeskharidus täiskasvanud õppija keskselt?

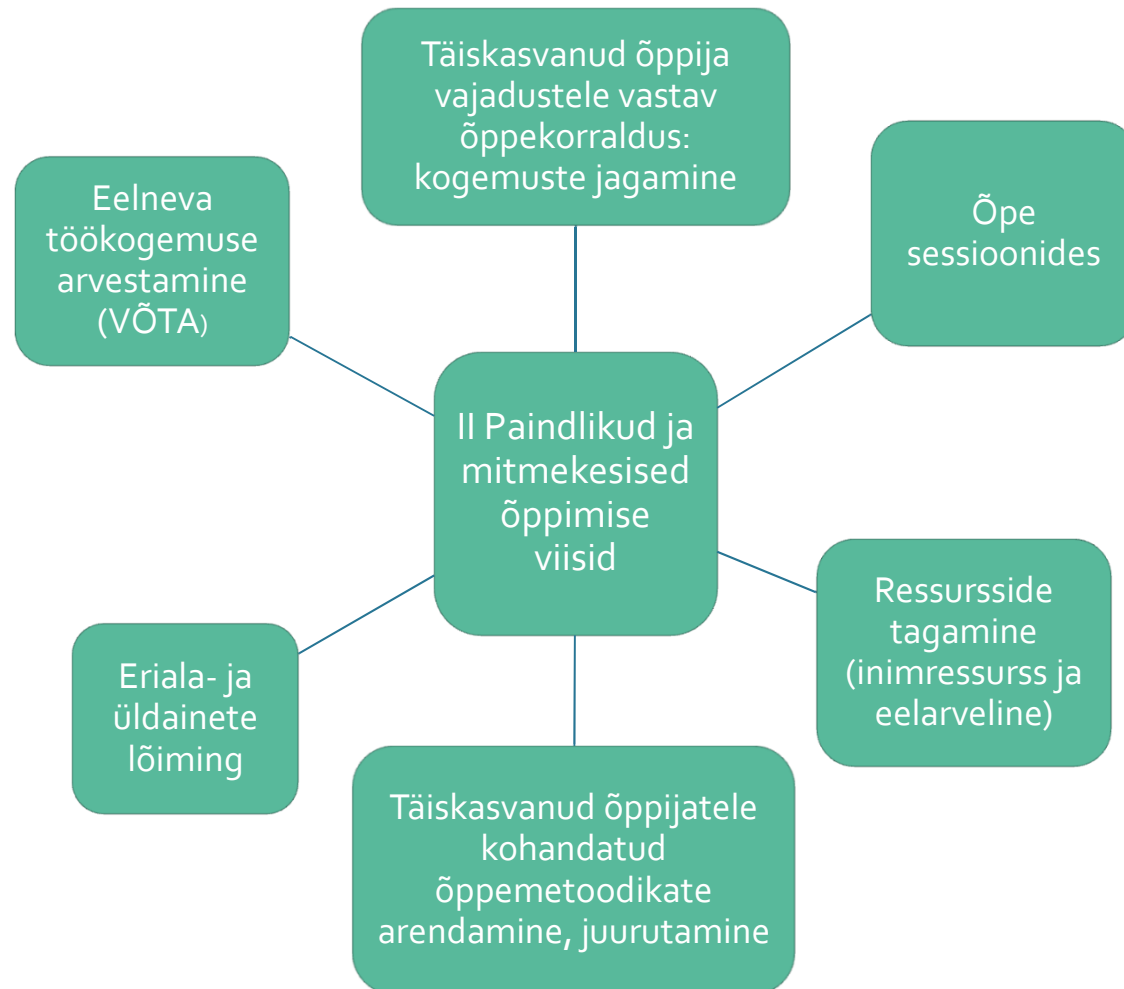
Nõudluse kasvatamine

- Mida vajavad (potentsiaalsed) **õpilased**?
- Kuidas tuua kutsekeskharidusse täiskasvanud õpilasi?
- Kuidas täiskasvanud õpilasi toetada õpingute käigus?

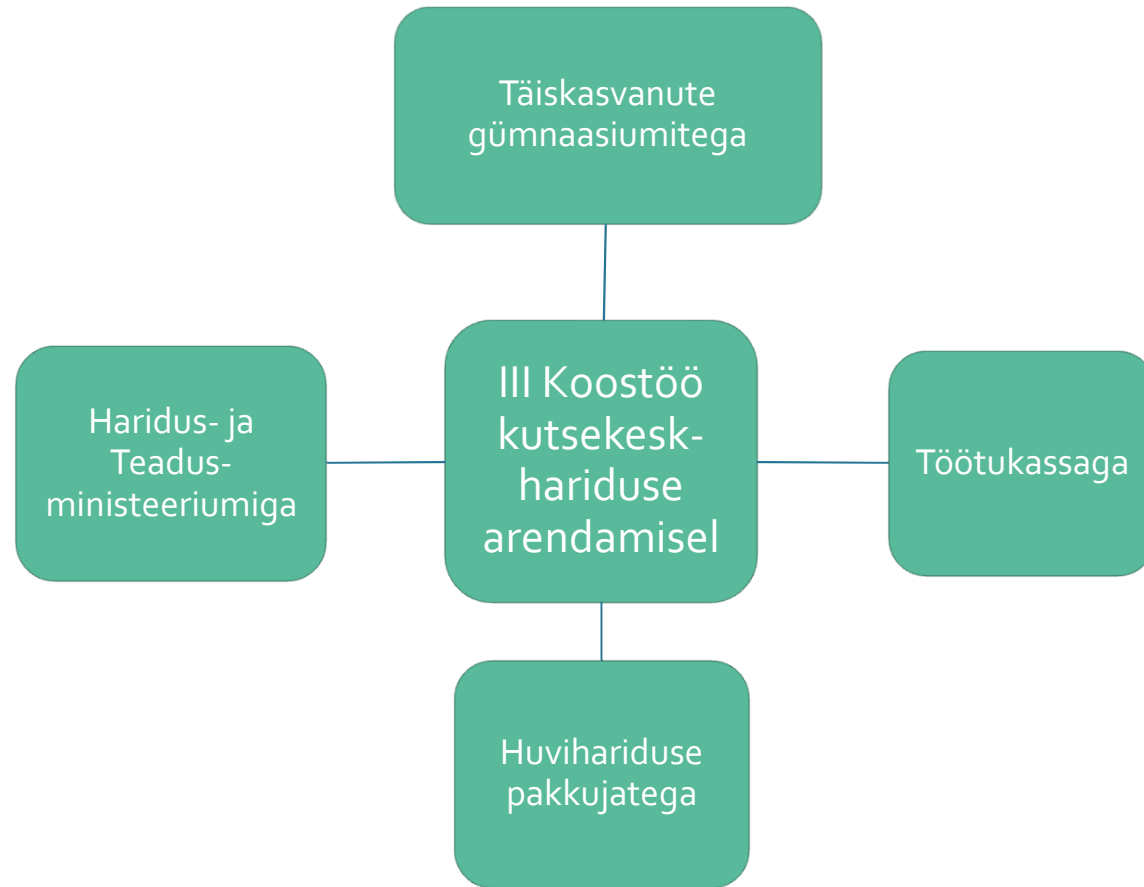
Mida vajavad kutsekoolid?

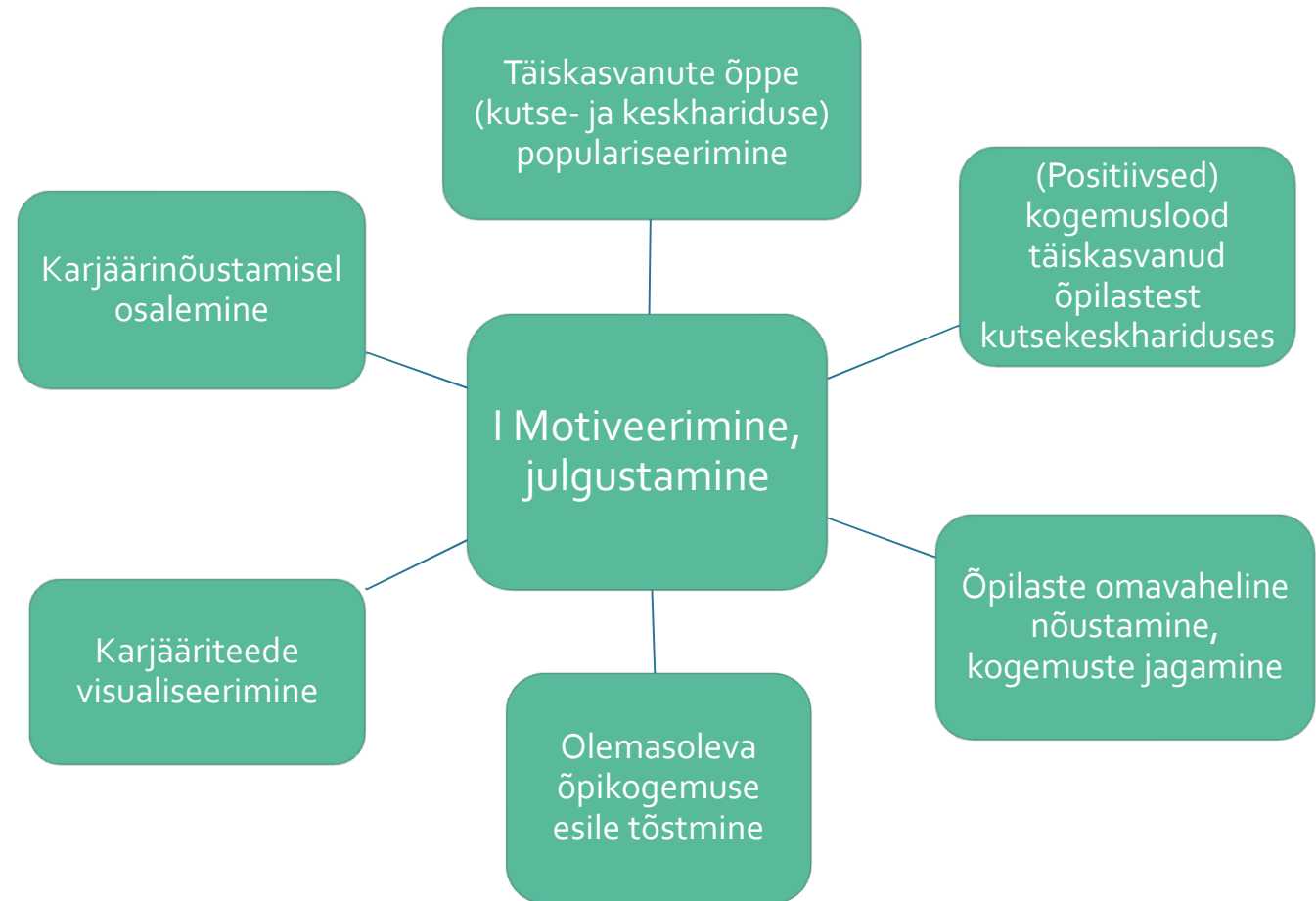
Mida vajavad kutsekoolid?

Mida vajavad kutsekoolid?

Mida vajavad täiskasvanud õpilased?

Mida vajavad täiskasvanud õpilased?

II Barjääride ületamine

Töö, pereelu ja õppimise ühitamine

- Tööandjate kogemuslood õppimise soodustamisest, heade praktikate esile tõstmine
- Töötamise ja õppimise ühitamise mudelid
- Lapsehoiuvõimalused mittetraditsioonilisel ajal
- Paindlikud õppimisvõimalused
- Raskustes õpilaste järeleaitamine, tegevusplaan
- Ruumid ja aeg iseseisvaks tööks

Vähene mobiilsus

- Mobiilsust toetavad meetmed/toetused

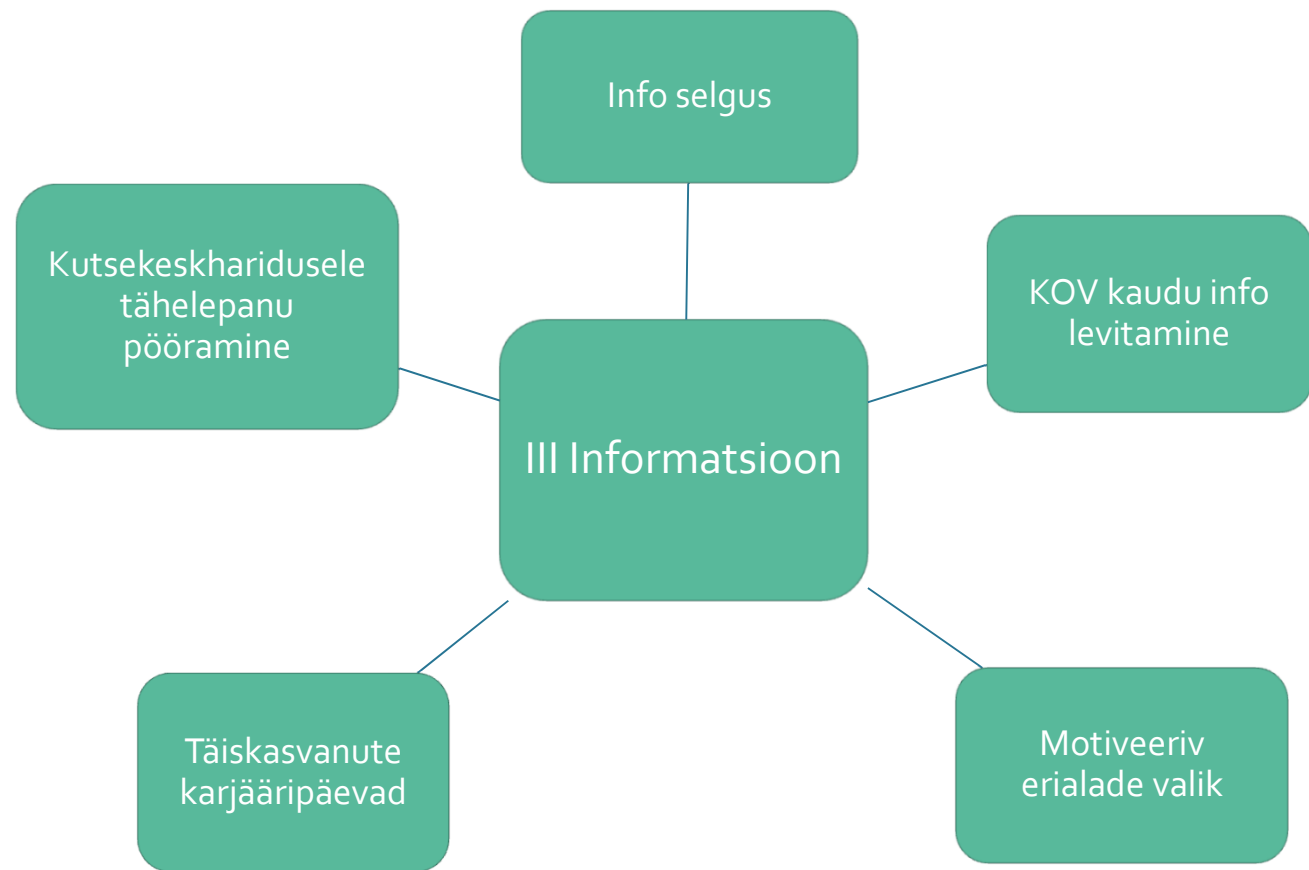
Piiratud ressursid

- Toetuse/ stipendiumi pakkumine
- Olemasolevatest toetusvõimalustest teadlikkuse suurendamine

Keelebarjäär

- Suurem keeleõppe osakaal õppekavas
- Koostöö keeleõppe pakkujatega väljaspool kooli

Mida vajavad
täiskasvanud
õpilased?

Mida tänasest kaasa võtta?

- I. Kas kutsekeskharidus vajab sihtrühma laiendamist?
- II. Üldained ja erialaained: milline on tasakaal?
- III. Kuidas leida vajalikud ressursid: inimressurss (õpetajad), oskused (üldained täiskasvanutele) ja eelarveline (sihtrühmale suunatud tegevused)

Täna tähelepanu eest!

Kirsti Melesk

kirsti.melesk@praxis.ee